

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

W art. 145 kodeksu postępowania cywilnego (Civilinio proceso kodeksas) ustanawia się różne rodzaje środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego. Dostępne są następujące środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego:

- zajęcie nieruchomości pozwanego;
- wpisanie do rejestru publicznego zakazu przenoszenia prawa własności;
- zajęcie ruchomości i środków pieniężnych będących własnością pozwanego lub praw własności należących do pozwanego oraz znajdujących się w posiadaniu pozwanego lub osób trzecich;
- zajęcie majątku będącego własnością pozwanego;
- ustanowienie zarządcy majątku pozwanego;
- zakaz udziału w określonych transakcjach lub dokonywania określonych czynności przez pozwanego;
- zakaz przenoszenia przez inne osoby składników majątku na rzecz pozwanego lub wywiązania się z innych zobowiązań;
- w wyjątkowych okolicznościach – zakaz opuszczania przez pozwanego miejsca zamieszkania lub zakaz wywiezienia dziecka z jego miejsca zamieszkania bez zezwolenia sądu;
- zawieszenie upływniania aktywów w związku ze złożonym wnioskiem o uchylenie zajęcia majątku;
- zawieszenie postępowania egzekucyjnego;
- ustanowienie tymczasowego zarządu lub nałożenie tymczasowych ograniczeń;
- wydanie postanowienia mającego na celu zapobieżenie powstaniu szkody lub jej zwiększeniu;
- inne środki przewidziane w przepisach prawa lub zarządzane przez sąd, w braku których wykonanie orzeczenia sądu może być trudne lub niemożliwe.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

Na wniosek uczestników postępowania lub innych zainteresowanych osób sąd może zarządzić środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, jeżeli osoby takie uprawdopodobnią swoje roszczenie oraz jeżeli niezastosowanie takich środków może utrudnić lub uniemożliwić wykonanie orzeczenia sądu. Sąd może z urzędu zastosować środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego wyłącznie wówczas, gdy jest to konieczne dla ochrony interesu publicznego oraz gdy niezastosowanie takich środków doprowadziłoby do naruszenia praw i uzasadnionego interesu danej osoby, społeczeństwa lub państwa.

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego można zastosować zarówno w przypadku niewytoczenia powództwa, jak i na każdym etapie postępowania cywilnego.

2.1 Postępowanie

Wnioski dotyczące środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego rozpoznaje sąd pierwszej instancji lub – w przypadkach określonych w [ustawie o arbitrażu handlowym](#) (Komercinio arbitražo įstatymas) – Sąd Okręgowy w Wilnie (Vilniaus apygardos teismas). Jeżeli wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego dołączony jest do wnoszonego pozwu, sąd rozstrzygnie kwestię środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego dopiero po ustaleniu dopuszczalności pozwu, do którego załączono taki wniosek. Sąd orzeka w sprawie wniosku o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego bez zbędnej zwłoki w postępowaniu pisemnym, jednak nie później niż w terminie trzech dni roboczych od dnia otrzymania wniosku. Jeżeli sąd uzna to za konieczne, pozwanego zawiadamia się o fakcie rozpatrywania wniosku o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego.

Uczestnicy postępowania mają prawo do składania wniosków o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w sądzie apelacyjnym lub kasacyjnym, przed którym toczy się postępowanie co do istoty sprawy.

Sąd może zarządzić zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego na podstawie uzasadnionego wniosku o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego sporządzonego na piśmie i złożonego przez zainteresowaną osobę przed datą wytoczenia powództwa. We wniosku tym wnioskodawca musi wskazać przyczyny, dla których złożeniu przedmiotowego wniosku nie towarzyszy złożenie pozwu, przedstawić dowody potwierdzające istnienie ryzyka dla interesu wnioskodawcy oraz wpłacić kaucję w wysokości połowy opłaty sądowej w momencie wniesienia wniosku o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, tj. 100 LTL. W przypadku wniosków o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w odniesieniu do spraw zawisłych przed krajowymi lub zagranicznymi sądami arbitrażowymi lub przed sądami zagranicznymi pobierana jest kaucja w wysokości 1 000 LTL. Sąd może obniżyć jej wysokość, jeżeli wnioskodawca znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, pod warunkiem że złożył on w tym celu uzasadniony wniosek potwierdzający jego sytuację. Zarządzając środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, sąd ustala termin wytoczenia powództwa. Termin ten nie może przekraczać 14 dni. Jeżeli powództwo należy wytoczyć przed sąd zagraniczny lub sąd arbitrażowy, termin nie może przekraczać 30 dni. Jeżeli powództwo nie zostanie wytoczone w wyznaczonym terminie, środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego zostaną uchylone. Jeżeli powództwo nie zostanie wytoczone z winy zainteresowanej osoby, kaucja nie zostanie zwrócona.

Wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego należy złożyć w tym samym sądzie, który rozpoznaje powództwo główne zgodnie z przepisami dotyczącymi właściwości. Wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego odnoszący się do sprawy zawisłej przed sądem zagranicznym lub zagranicznym lub krajowym sądem arbitrażowym musi zostać złożony w Sądzie Okręgowym w Wilnie.

Na uzasadniony wniosek uczestników postępowania lub innych zainteresowanych osób sąd może zastąpić dany środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego innym środkiem tego rodzaju. Sąd musi poinformować uczestników postępowania lub inne zainteresowane osoby o każdym takim wniosku, a uczestnicy postępowania i zainteresowane osoby mają prawo do wniesienia sprzeciwu.

Sąd może orzec o niezastosowaniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, jeżeli pozwany wpłaci wymaganą kwotę na rachunek sądu lub jeżeli przedłoży poręczenie. Ponadto pozwany może zastawić swój majątek na rzecz wnioskodawcy.

2.2 Najważniejsze warunki

(Zobacz sekcja 2.)

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego można zastosować w odniesieniu do nieruchomości, ruchomości, środków pieniężnych i praw własności.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego to środki, w braku których wykonanie orzeczenia sądu może być trudne lub niemożliwe. W przypadkach obejmujących czasowe ograniczenie praw własności rzeczy będącej przedmiotem współwłasności można dokonać zajęcia wyłącznie tej części majątku, która należy do osoby, której dotyczą środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego. Jeżeli udział takiej osoby we współwłasności nie został ustalony, możliwe jest zajęcie całego majątku do chwili ustalenia takiego udziału.

Po dokonaniu zajęcia środków pieniężnych znajdujących się na rachunkach w bankach i innych instytucjach kredytowych korzystanie z tego rodzaju środków pieniężnych jest dopuszczalne wyłącznie w odniesieniu do czynności określonych w postanowieniu sądu.

W przypadku zajęcia rzeczy będących przedmiotem swobodnego obrotu, surowców, półproduktów lub produktów gotowych posiadacz takich rzeczy może zmienić ich skład lub formę wyłącznie wówczas, gdy ich całkowita wartość nie zmniejszy się, o ile postanowienie sądu nie stanowi inaczej.

Osoba, której majątek zajęto, odpowiada za każde naruszenie nałożonych ograniczeń od chwili doręczenia postanowienia o zajęciu majątku, a jeżeli doręczenie jest niemożliwe, w tym jeżeli postanowienie o zastosowaniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego zostało wydane pod nieobecność takiej osoby – od chwili wpisu tego rodzaju postanowienia do rejestru zajętych rzeczy.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Jeżeli sąd oddali powództwo, wszelkie wcześniejsze środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego pozostają w mocy do chwili uprawomocnienia się orzeczenia sądu. O uchyleniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego decyduje sąd w drodze postanowienia.

W przypadku uwzględnienia powództwa wszelkie wcześniejsze środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego pozostają w mocy do chwili wykonania orzeczenia sądu. Komornik sądowy wykonujący orzeczenie sądu informuje podmiot prowadzący odnośny rejestr publiczny o uchyleniu środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego w danej sprawie.

W przypadku zajęcia ruchomości, która nie podlega wpisowi do rejestru rzeczy zajętych, lub jeżeli w chwili wydania postanowienia wartość i charakter majątku pozwanego nie są znane sądowi, osoba składająca wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego musi zwrócić się do komornika sądowego z wnioskiem o ustalenie miejsca położenia i opisanie majątku pozwanego. Jeżeli nie złożono tego rodzaju wniosku do komornika sądowego i nie podano szczegółowych danych majątku podlegającego zajęciu, środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego pozostają w mocy przez czterdzieści dni od dnia wydania postanowienia o ich zastosowaniu. Na wniosek uczestników postępowania lub innych zainteresowanych osób sąd rozstrzygający co do istoty sprawy może uchylić środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego.

Sąd z urzędu uchyli środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego, jeżeli osoba składająca wniosek o zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego nie wytoczy powództwa w terminie wyznaczonym przez sąd. Na postanowienie w tym przedmiocie nie przysługuje osobne zażalenie. Sąd może również z urzędu uchylić środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego również wówczas, gdy jest to konieczne dla ochrony interesu publicznego oraz gdy nieuchylenie tego rodzaju środków doprowadziłoby do naruszenia praw i uzasadnionego interesu danej osoby, społeczeństwa lub państwa.

Jeżeli środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego zarządzane przez sąd ograniczają lub naruszają prawa osób niebędących stronami postępowania, osoby takie mają prawo do złożenia w sądzie rozstrzygającym co do istoty sprawy wniosku o uchylenie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Strony postępowania mogą zaskarżyć w sądzie wyższej instancji każde postanowienie dotyczące środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego wydane przez sąd pierwszej instancji, z wyjątkiem niektórych przypadków wymienionych w kodeksie postępowania cywilnego. Osoby trzecie niebiorące udziału w postępowaniu mogą wnieść odrębnie zażalenie wyłącznie na postanowienia sądu pierwszej instancji z powodu oddalenia ich wniosku o uchylenie wykonanych wobec nich środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego. Odrębne wniesienie zażalenia nie skutkuje zawieszeniem postępowania. Od postanowień sądu dotyczących środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego nie przysługuje skarga kasacyjna.

Ostatnia aktualizacja: 21/10/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.